

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

MEDITATIE

Niemand

Ik zocht nu een man uit hen, die den muur mocht toemuren, en voor Mijn aangezicht in de bresse staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven; maar Ik vond niemand.

Daarom heb Ik Mijn gramschap over hen uitgegoten. (Ezech. 22:30)

Dewijl Hij zag, dat er niemand was, zo ontzette Hij Zich, omdat er geen voorbidder was; daarom bracht Hem Zijn arm heil aan, en Zijn gerechtigheid ondersteunde Hem (Jes. 59:16).

Als onze catechismus de Persoon van Christus gaat verklaren, gebeurt dat in een opmerkelijke weg. Er gaat namelijk iets aan vooraf. Eerst wordt plaats gemaakt voor de openbaring van Christus. Dat plaats maken bestaat in een weg-nemen van allerlei menselijke steunsels. De eerste zondagen maken de zondaar steeds armer. Het lijkt erop dat er nergens, bij niemand, enige uitkomst te vinden is.

Als dan de nood op het hoogste is, breekt als een jubel de Naam van “onze Heere Jezus Christus” door.

In het Oude Testament zien we deze volgorde in een historische context. Op allerlei plaatsen wordt de nood getekend omdat er niemand is van wie we iets kunnen verwachten. De psalmist roept uit: Er was niemand die mij kende. Niemand zorgde voor mijn ziel. Het staat heel helder in Jesaja 59:16 “Dewijl Hij zag dat er niemand was, zo ontzette Hij Zich.....; daarom bracht Hem Zijn arm heil aan”. In Zondag 11 vinden we ook dat ontstellende woord “niemand”. Er staat een rijke uitspraak over Jezus, dat Hij Zijn volk zalig maakt van al hun zonden; daarbij echter ook dat bij “niemand” enige zaligheid te zoeken of te vinden is. Dat woord “niemand” is een ontdekkend woord. Het volk onder de oude bedeling heeft het ook telkens weer moeten erkennen. De kennis aangaande Christus was hen nog onbekend.

Zeker kende men ook in die dagen wel profetisch de naderende Heiland, maar het is alles met veel nevelen omgeven.

Onze Catechismus pakt deze verlegenheid op en geeft er uitvoerig aandacht aan. De situatie wordt des te ernstiger omdat dit woord de dreigende ondergang naderbij brengt. Als er geen redder is, is de zaak hope-loos. In onze tekst lezen we daarover: Daarom heb Ik Mijn gramschap over hen uitgegoten!

In heel het Oude Testament klinkt de vraag door van de Catechismus: Wie is deze Middelaar? Het is de brandende vraag van hen die nergens heil en zaligheid vinden kunnen. Die beseffen dat er niemand is die hen helpen kan, ook zij zelf niet. Ook zij en u en ik vallen onder dat woord: Niemand!

Maar het antwoord is dan ook des te meer verrijkend. Toen de Heere zag dat er niemand was, geen enkele voorbidder, bracht Hem Zijn arm heil aan. Het gaat helemaal van God uit. In die ontzetting klinkt

de barmhartigheid van God door. Tegelijk ook zorgt Hij voor Zijn eigen eer. Zijn arm bracht immers Hem heil aan. Hier klinken Messiaanse klanken. Heil en gerechtigheid. Zo doemt hier de Persoon van Christus voor ons op. Tegelijk is er ook sprake van wraak (vers 31). Hij komt zowel ten oordeel als tot voordeel. Wraak over de goddelozen en genade en heil voor de verbrokenen van hart.

Is deze gang ook niet de weg waarin zondaren kennis der zaligheid verkrijgen?

De vraag van de Catechismus is ook hun vraag, voor hen die het woord “niemand” hebben begrepen. Zij leren buiten zichzelf zoeken naar de naderende Borg. Hij nadert ook in hun leven. Zoals het langzaam doorbrekende morgenlicht. Zij kunnen nog zoveel afstand ervaren. Wanneer zult Gij, mijn Bondsgod tot mij komen? Maar besef dan: God Zelf stelt Zijn komst aan de orde.

Dat geeft nu de doorslag. Niet ons zoeken en roepen en begeren van de Zaligmaker, maar wel Zijn uitgaan uit de “ontzetting” van de Heere. Het is dit dat de Heere Zelf vraagt naar Zijn komst. Deze vraag komt echt bij God vandaan. Als het van uw vragen en bekommernis zou afhangen, kwam er niets van terecht. Er is immers van nature niemand die naar God vraagt. Maar als de Heere Zelf de zaligheid in Christus op de agenda zet, komt het goed.

Het dreigende oordeel, waarover Ezechiël sprak, is door Hem weggenomen en gedragen. Zo heeft Hij de eer van Zijn Vader gehandhaafd.

Het gaat er voor u en mij om dat er een weg geopend is tot Christus. Enerzijds een wonder van genade dat de Heere Zelf deze weg geopend heeft. Deze weg tot Hem echter, zoals onze Catechismus deze ook verklaart, is een weg van strijd en minder worden. U herkent dat bij uzelf? U vreest er misschien nooit te zullen komen? Zeker, als Gods gerechtigheid en oordeel dreigt, dan kan de moed ontzinken.

Maar de Heere is getrouw. Laat uw zaligheid aan Hem geheel en al over. Vertrouw alles aan deze drieenige God toe. Besef echter wel dat er buiten Christus niemand is. Dat blijft levenslang de strijd voor hen die tot Hem mogen komen; zij zoeken nog zo vaak hun redding buiten Hem. Maar er is niemand! Dus geen Mozes (de wet) of Abraham (het verbond), maar Hij Die komt in de Naam des Heeren. Ook in 2020.

Ds. P. Roos

Wat is jouw Waarom?

Jona 1:10

Toen vreesden die mannen met grote vreze, en zeiden tot hem: Wat hebt gij dit gedaan? Want de mannen wisten, dat hij van des HEEREN aangezicht vlood; want hij had het hun te kennen gegeven.

Het lijkt zo'n simpele vraag: 'Waarom doe je wat je doet?' Zo'n vraag waar je een simpel antwoord op hebt. Bijvoorbeeld: 'Omdat ik andere mensen wil helpen.' Oké, dat is mooi, maar waarom wil je andere mensen helpen? Dat gaat een stapje verder. Je kunt zeggen: 'Omdat ik mij dan prettig voel.' Maar dan kun je de vraag krijgen: 'En waarom voel je je dan prettig?' Bij verder doorvragen begint vaak de verlegenheid. Waarom doe je wat je doet? Er is niet altijd een gegronde reden voor. Dat geldt zeker voor de verkeerde dingen die we doen.

De zeelui hebben Jona's schuldbelijdenis gehoord. Ze hebben Jona ook horen getuigen Wie deze God is. En ze hebben ook gezien waar de God van Jona toe in staat is. Daar hadden ze diep respect voor. Vergeet het niet, ze staan op een schip dat dreigt te breken. Ze staan midden in een bulderende storm. Ze dreigen elk moment verloren te gaan! En dat is de schuld van deze man!

En ze begrijpen het niet. Jona, als dat waar is, als jouw God werkelijk de Almachtige is. En als jij een dienstknecht van deze God bent. Hoe kan het dan dat je ongehoorzaam bent aan deze God? Hoe heb je het aangedurfd om deze God te tarten? Hoe haalde je het in je hoofd om bij ons aan boord te gaan? *Wat hebt gij dit gedaan?*

Die vraag die klinkt door heel de Bijbel heen. Wat doet Abraham in de tent van Hagar? Wat doet David op dat dak van zijn paleis? Wat doet Simon Petrus in de zaal van Kajafas?

En het is een vraag die ook aan ons gesteld kan worden. Want we zijn allemaal belijders van het geloof. We belijden dat God de Almachtige is. De Schepper van de hemel en van de aarde. Maar kijk je leven dan eens na. Als je dat nou meent, dat je gelooft dat God de Almachtige is. Hoe kan het dan dat je bij Hem wegloopt? Hoe kan het dan dat je Hem ongehoorzaam bent? Als je in die God gelooft? Durf je dat dan allemaal aan?

Waarom doe je wat je doet? Waarom leef je vaak zonder God? Wat heb je

voor redenen in God gevonden dat je Hem niet vreest en Hem niet dient? Verdedig jezelf eens? Waarom leef je zo ondankbaar? Waarom trekt je hart zo naar de wereld? En naar de dingen van de tijd? En waarom ervaar je de dienst van de Heere vaak als een lastige dienst in plaats van een liefdedienst? Waarom hou je vast aan de zonde, misschien wel aan een bepaalde zonde, een boezemzonde?

Die vragen komen allereerst tot onbekeerde mensen. Een vraag naar gegronde argumenten om onbekeerd te zijn. Wat er op tegen is om de Heere te vrezen. Waarom leven we zonder Gods genade? Waarom kunnen we het zo goed uithouden in de wereld? Waarom verontrust het ons maar zo weinig of misschien helemaal niet, dat we op reis zijn naar de eeuwigheid? Wat is er op tegen om Christus te voet te vallen?

Maar die vraag komt ook heel nadrukkelijk tot Gods kinderen. Als ze niet op hun plaats zijn. Hoe komt dat? Waar heeft de Heere dat aan verdiend, dat ze Zijn gemeenschap niet zoeken? Waarom blijft de binnenkamer leeg? Waarom hebben ze geen zin meer om goede boeken te lezen? Waarom krijgt dit aardse leven alle aandacht? Waar heeft God dat aan verdiend? Was het niet goed in Zijn nabijheid? Viel het tegen toen Hij Zich openbaarde? Ontbrak er iets aan de liefde die Hij betoonde? Is er iets in Hem waarvan je zegt: nee toch maar liever niet. Een ontdekkende vraag. *Wat hebt gij dit gedaan?*

Moeten wij allemaal ons hoofd niet buigen als dit wordt gevraagd? Omdat we helemaal geen recht hebben om God zo te behandelen?

Jonge mensen, vlucht niet bij die God vandaan, maar vlucht naar die God toe! Met het gebed in je ziel: *vergeef mij al mijn zonden. Die Uwe hoogheid schonden!* Want dat is nodig. Om in de schuld te komen voor God.

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Kerkdienst in Coronatijd (slot)

Waarom komen we als gemeente samen in een onmisbare, onderlinge en publieke bijeenkomst? Omdat God ons *roept* naar Zijn Huis. Hij ons *dáár* wil *zegenen*. En die onderlinge bijeenkomst tot een *getuigenis* is. Voor God, voor elkaar en voor de wereld. Maar hoe moet dat als in deze Coronatijd in een nagenoeg lege kerk het Woord wordt verkondigd?

Gemeente-zijn houdt het daadwerkelijk samenkomen en het zich voegen bij die onderlinge gemeenschap in. Ook de kerk van alle eeuwen en plaatsen gaat in dat spoor. Zelfs in tijden van vervolging zoekt men gelegenheden om elkaar op te zoeken om Gods Woord te horen en samen te bidden. Elkaar te vermanen waar nodig, elkaar te vertroosten en te bemoedigen waar mogelijk. Om zo de eenheid te zoeken, als leden van één Lichaam.

Verbieden?

Maar dat lijkt onmogelijk in tijden van besmettelijke ziekten. Toch zijn we niet de eersten die dergelijke tijden meemaken en om die reden ons bezinnen op de kerkgang. Wat te denken van wat de belangrijkste voorman van de Nadere Reformatie, Gisbertus Voetius, daarover schrijft in zijn catechismuspreek over het 6^e gebod? *“Soude men die luyden, die de pest in huys hebben, de kerck niet mogen verbieden? Antwoord: Dat de soodanige haer selven in d’een of d’ander plaetse van de Kerck afsonderen, is niet ongefattoeneert, en dat van wegen die gene die moghten van haer verveert zijn. Maer dat men soodanige luyden gantschelick de kerck soude verbieden, dat soude voor deselve hart vallen, nadien sy, moettende voor dien tijt missen den troost ende aensprake der menschen, haer selven soecken te troosten met de aensprake Godes door sijn woort.”*

Het uitgangspunt is duidelijk: de gang naar Gods Huis is het al-

lerlaatste wat men iemand mag onthouden, als het écht niet anders kan. Het lichamelijke welzijn weegt zwaar. Maar het geestelijke welzijn gaat daar boven uit (Matth. 10:28). Dan is het ook duidelijk waarom we in Coronatijd alles op alles moeten zetten om kerkdiensten te beleggen en bij te wonen, hoe aangepast die dan ook zijn. Zo nodig zullen extra diensten op zondag en/of doordeels moeten worden gehouden om zoveel mogelijk gemeentelieden in staat te stellen om met anderen in Gods Huis samen te komen. Dat maakt het zeker voor grotere gemeenten erg moeilijk.

Vervangen?

Maar thuis ‘online kerkdiensten’ volgen, kunnen toch geen (langdurige) vervanging zijn van het *samen opgaan naar Gods Huis*?

1. Zo **verschrompelt het publieke getuigenis** naar God, elkaar en de wereld dat er een God is Die leeft en ons geschapen heeft om voor Hem te leven en ons allemaal roept naar Zijn Huis. Is dat niet juist in tijden van nood en zorg zo nodig?

2. Het **verbreekt de onderlinge gemeenschap** om samen een godsdiensttoefening te houden en zo elkaar op te wekken om in Zijn wegen te wandelen, juist in tijden van nood.

3. Het **versterkt het individualisme en de persoonlijke vrijblijvendheid**. Het wordt zo steeds gemakkelijker om zelf te bepalen welke dienst(en) van welke predikant je op welk moment van de dag je wilt volgen. *“Kittelachtig zijnde van gehoor, zullen zij zichzelve leraars opgaderen, naar hun eigen begeerlijkheden. (2 Tim. 4:3).”* Maar zegt onze belijdenis niet dat God goedertierenlijk verkondigers van de zeer blijde boodschap zendt tot wie Hij wil en wanneer Hij wil (DL I,3)?

4. Het **versnelt de vervlakking** in onze kijk op de eredienst. Hoe kan het dat er thuisluisteraars zijn die pas inschakelen als de preek begint of na de preek dankgebed, slotpsalm en zegen(!) aan zich voorbij laten gaan? Welke verschillen in houding en gedrag (bijvoorbeeld zithouding, kledingstijl) zijn er tussen het thuis volgen van een dienst of het bijeen zijn in de kerk? Hoe komt het dat vrouwen die gewend zijn om in de kerk een hoed op te hebben er niet aan zullen denken om dat thuis ook te doen?

5. Het **verdiept het loszuigen** uit belangrijke zondagse ritmes. Het thuis alles achterlaten en opgaan naar Gods Huis op de marktdag van Zijn genade is méér dan een korte onderbreking van onze dagelijkse bezigheden in onze eigen (woon)kamer.

Verzuimen?

Gods Woord en onze belijdenisgeschriften onderstrepen hoe fundamenteel het is om daadwerkelijk samen te komen. Natuurlijk valt niet te ontkennen dat de HEERE het thuis volgen van een kerkdienst wil zegenen. Maar uitzonderlijke situaties (oppas, ouderdom, ziekte, zendingsgebieden) zijn de uitzondering die de regel bevestigen. Maar het verzuimen van onderlinge bijeenkomsten neemt God hoogst ernstig. Het opgaan naar Gods Huis is Gods dringend gebod. En juist daaraan heeft Hij ook een rijke belofte verbonden: *“Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen. (Matth. 18:20)”* Psalm 84 vers 5 blijft dan ook Coronaproof: *“Eén dag is in Uw huis mij meer dan duizend waar ik U ontbeer.”*

Ds. W.L. van der Staaij

Theodorus Avinck-4

De ware evangelische verootmoediging

Het komen tot Christus

Door verootmoediging krijgt de zondaar geen recht om tot Christus te gaan. "De grond van ons recht en onze vrijmoedigheid waardoor we mogen komen, ligt alleen in de genadige schenking en aanbieding van Christus door het Evangelie." Avinck noemt verschillende zaken op die nodig zijn om tot Christus te komen. 1. De zonde moet tot een last zijn. Zonder het voelen van deze last is er geen komen tot Christus om van die last verlost te worden. Christus verlost niet in de zonde, maar van de zonde. De zonde wordt tot een last door het ontdekkende werk van de Heilige Geest. Als zo'n ontdekte ziel in de zonde zou moeten blijven, dan zou het leven een hel op aarde zijn. 2. Als een zondaar tot Christus komt, moet hij afzien van al zijn vertrouwen op andere dingen. Het geloof is immers een uitgaan uit zichzelf om alles van Christus te ontvangen. 3. Als een zondaar tot Christus komt, moet hij op zijn godsdienstige plichten de dood schrijven. Wie op zijn plichten blijft steunen zal Christus nooit omhelzen. Het is nodig te sterven aan de wet door de wet. De farizeeër steunde op zijn plichten in tegenstelling tot de tollenaar. 4. Als iemand tot Christus komt moet hij de noodzaak, de dierbaarheid en de gepastheid van Christus zien. Wie hier niets van ziet wordt niet tot Christus gedreven. 5. Als iemand tot Christus komt, moet hij door het Evangelie gelokt en genodigd worden. Het Evangelie biedt alle zondaren verzoening aan. Wie denkt dat hij geen verzoening nodig heeft, komt niet tot Christus. Wie beleeft een goddeloze vijand van God te zijn, voelt zich ingesloten door het Evangelie. 6. Wie tot Christus komt, moet Hem om niet aan nemen. 7. Gehechtheid aan het schepsel en de dingen die we zien, staan in de weg om te komen tot Christus. Als wereldse dingen, afgoden, sterk in de ogen schitteren, kan de heerlijkheid van Christus niet gezien worden. 8. Alleen door oprechte vernedering wordt de rechtvaardigheid, genade, barmhartigheid en liefde van God tot zondaren gekend.

De maat van de verootmoediging

Hoe zwaar en diep moet de verootmoediging zijn? Dat kan verschillend zijn. Het was bij de stokbewaarder anders dan bij Lydia. De verootmoediging is diep genoeg als ze ertoe leidt dat Christus dierbaar, noodzakelijk en gepast wordt en de zonden bitter en een last worden. Kan de vernedering en verbrijzeling ook te ver gaan? Ja, als ze dieper gaat dan terechtkomen aan de voeten van Jezus. Het gaat ook te ver als we onze plicht niet meer kunnen

vervullen. Dit geldt ook wanneer wanhoop zich meester maakt van de zondaar zodat hij denkt dat de zonde niet meer vergeven kan worden. Moet de verootmoediging zo diep gaan dat men onverschillig staat tegenover de eigen zaligheid? Het moet zo ver gaan dat het veroordelende vonnis wordt goedgekeurd. Maar men mag niet onverschillig staan tegenover de eigen zaligheid. "Het wordt nergens in de Bijbel vereist dat wij tot dat punt vernederd moeten worden." Dan zou de zondaar er immers een welgevallen in moeten hebben God eeuwig te lasteren. "Ten slotte: de belofte van vrede en rust wordt gegeven aan hen die tot Christus komen, maar niet aan hen die er tevreden mee zijn om verloren te gaan." Is er verschil tussen wettische en evangelische verootmoediging? Wettische verootmoediging ontstaat door het zien op de straf op de zonde. Evangelische verootmoediging ziet hoe erg de zonde is, de zonde wordt immers bedreven tegen een goedertieren en weldadig God.

Toepassing

Onbekeerden zien niet dat zij Jezus nodig hebben omdat zij niet op de goede manier verootmoedigd en vernederd zijn. Er zijn er die afscheid nemen van uitspattingen in de zonde en gaan vertrouwen op een keurig, net leven. Daar worden zij hoogmoedig op. Sommigen gaan door met zondigen tegen hun geweten in. Anderen vertrouwen op hun tranen en verootmoediging. Soms worden overtuigingen in de kiem gesmoord. We kunnen alleen behouden worden als we tot Christus komen, als we in Hem geloven.

Zondaren worden geroepen en genodigd zoals zij zijn. Wie komt tot Christus zal de zonde dieper zien dan tevoren.

Gods kind is van alles afgebracht voor hij tot Christus kwam. De Heilige Geest heeft u vernederd en uw sterke tegenstand overwonnen. U zult uzelf hoe langer hoe meer leren kennen. Naarmate zonde, schuld en onmacht meer worden ingeleefd, wordt Christus dierbaarder en gepaster. De Heere laat al meer zien wat er leeft in de diepe schuilhoeken van het hart en laat de verdorvenheden weleens los. De Heere houdt Zijn genade weleens in. Dat is om in de laagte en de diepte te houden. Zo wast Christus en u wordt minder. Meer zien op de zonde en meer zien op de Borg. De ware evangelische verootmoediging is nodig om te geloven.

Ds. A. van Heteren

VERWARREND

Er zijn de laatste weken veel politieke acties ondernomen tegen het Christelijk gedachtengoed. Ik denk aan de discussies in de Tweede Kamer over het Reformatorisch Onderwijs. In ons buurland Duitsland kwam Ds. Latzel in de problemen.

Wat mij opviel is het feit, dat in beide gevallen de logica volkomen ontbreekt. De Tweede Kamer moest zo nodig een wetsvoorstel aannemen tegen een praktijk, die al in 2017 niet meer voorkwam. Dr. Bisschop heeft dat duidelijk gesteld. Men zou dan verwachten dat men “politiek correct” zou willen optreden, maar daarvan was geen sprake. De Politiek met de CU inclus, blijkt erg onzorgvuldig te handelen als het over christenen gaat. Men zegt enerzijds wel dat men een afwijzende mening mag hebben tegen homoseksualiteit en gendermanie, maar een school mag dat weer niet zeggen. Dat noemen we vechten tegen windmolens. Men moet wel vasthouden aan de vrijheid van meningsuiting, maar die vrijheid zal niet opgaan voor ons Onderwijs. Ook onze premier deed een flinke duit in de zaak. In Duitsland golden dezelfde overwegingen. Men veroordeelt Latzel om woorden die hij al lang had teruggenomen. Dat zijn kerk werd beklad en zijn auto onklaar werd gemaakt, neemt de moderne rechtspraak voor lief. Ook hier dus meer een actie vanuit de emotie en niet vanuit een beleid dat stoelt op de feiten. Deze ontwikkelingen zijn zorgwekkend. Laten we nu van onze kant vooral niet gaan zeggen dat men niet genoeg zorgvuldig geweest is in onze bewoordingen. Als Latzel helder en strak formuleert en we denken dat hij te ver gaat, moeten we hetzelfde zeggen van Luther en Kohlbrugge, die eveneens harde taal gebruikten. Toon naar deze politiek toch geen zwakheid. We zwakken ons eigen standpunt alleen maar af als we proberen de wereld te begrijpen of als we begrip willen tonen voor deze manoeuvres. Rond de Nashville-verklaring is gebleken dat overheden uiteindelijk geen actie ondernemen. Met Gods hulp zal ook het Ref. Onderwijs er alleen maar bij winnen als we de standpunten volhouden. Toegeven of begrip hebben voor Jetten en Klaver voert uiteindelijk in het moeras. Ik voorzie een akelig visioen. De politiek gaat straks zich bezighouden met Bijbeluitleg. Men zal zich daarbij beroepen op theologen die immers ook de teksten anders uitleggen. Als de kerk die kant uitdenkt, hebben we tegen deze overheden geen been meer om op te staan. En dat vindt dan zijn oorzaak in kerkelijke verbleking. Begrijpt u? De politiek zal niet spoedig geneigd zijn te zeggen dat de Bijbel geen gezag meer heeft, maar als onze eigen mensen gaan morrelen aan Bijbelteksten, zal de overheid daar maar wat graag een verkeerd gebruik van maken. Neem het voorbeeld van de huidige discussie over homoseksualiteit. Kerkelijke leidlieden zijn nu al zover dat men geen gezag meer toekent aan teksten zoals Romeinen 1, waar Paulus de homoseksuele leefwijze duidelijk afwijst. Onze eigen Synode heeft meerdere “verklaringen” onder ogen gekregen waarin deze teksten worden omzeild. Dit soort exegese geeft uiteindelijk aan de Tweede Kamer stof om verder te gaan op de weg van de intolerantie. En zo kom ik vanzelf vanuit de politiek op het terrein van de kerk. Het mag ons niet ontgaan dat er door de

digitale Synode besluiten zijn genomen, die een slecht voorteken kunnen bevatten. Als gemeenten zich niet conformeren aan de (overigens goede) besluiten van de GS, moeten de classes daarover met die gemeenten in gesprek gaan. We betreuren dit besluit omdat reeds gebleken is dat geen enkele classis in staat zal zijn tot enigerlei tuchttoefening. Het is te waarderen dat de Synode de besluitvorming uit 2013 handhaaft, maar als men hier niet spreekt van censuur, zal er toch een gedoogde of geaccepteerde vervlakking ontstaan. Dit stemt te meer tot nadenken, als de besluitvorming over de positie van de vrouw in de kerk dezelfde kant op zou gaan. Ik verwacht wel een goed standpunt, maar dan zonder tucht. Langs deze weg kunnen de afdwalingen toch gestalte aannemen in onze kerken. Het zou toch onvoorstelbaar en onacceptabel zijn, dat men in de Tweede Kamer zich zou kunnen beroepen op bijvoorbeeld onze eigen Synode?

Ik vraag hier ook nog aandacht voor het volgende. Al deze gesprekken en discussies zullen pijn bezorgen aan hen die worstelen met een andere geaardheid. Wij moeten dus steeds weer omzichtig omgaan met woorden. De kerk zou best schuld mogen belijden dat men in het verleden deze nood niet echt heeft beseft. Maar ook deze erkenning lijkt nu door te slaan. Het bestaande taboe kan zich nu gaan verplaatsen naar Bijbelse waarheden. Deze zijn bijna niet meer te vertolken uit vrees voor hen die ermee worstelen. Is het huidige taakgebruik wel helder? Bijvoorbeeld als het gaat om een “veilige” kerk? Een kerk zou zomaar veilig genoemd kunnen moeten worden, als we het woord zonde niet meer in de mond kunnen nemen. Ik vind het zelf al moeilijk om hierover ook nog maar iets te zeggen. Dit is geen goede ontwikkeling.

Ik doel ook op anderen. Namelijk op hen die weliswaar geneigd zijn tot deze gevoelens, maar die op gebogen knieën een voortdurende worsteling kennen om rein te mogen leven. Als de kerk toegeeflijk wordt tegen hen die deze praktijken accepteren, betekent dat direct ook een slag in het gezicht van hen die deze praktische uitoefening biddend nalaten. Ook daar moeten we aandacht voor hebben. We moeten aandacht hebben voor alle leden die hoe dan ook en op welke manier ook een strijd voeren. Er kunnen bijvoorbeeld ook seksverslaafden zijn, die eveneens een gevecht leveren. Denkt u zelf maar aan andere risicogroepen die ook beschadigingen kunnen oplopen als de kansel ondoordachte woorden laat horen.

Ik hoop dat dit artikel toch ook iets mag bijdragen aan een evenwichtig verstaan van de huidige problemen. Opnieuw vraag ik uw aandacht en gebed voor hen die in kerk en staat in de bressen staan om de muur toe te muren (Ezech. 22:30).

Ds. P. Roos

Lezen in de brief aan de Hebreeën (1)

“Deze zendbrief is een zeer treffelijk geschrift des Nieuwen Testaments, waarin de uitnemendheid van de Persoon en van de ambten van Jezus Christus, onze Zaligmaker (...) met een zeer goddelijke stijl wordt beschreven...” Het zijn woorden van de statenvertalers, de beginregels van hun samenvatting van deze brief aan de Hebreeën. Ze hebben er niets teveel mee gezegd. De inhoud van de brief: de uitnemendheid van Christus. De vorm: een goddelijke stijl.

Ik heb het voornemen om in de komende weken – en wellicht maanden – met u wat gedeelten uit deze zo inhoudsvolle en stijlvolle brief te lezen. Is er een beter thema immers dan ons met elkaar te bezinnen op de uitnemendheid van Christus? En zeker wanneer de vorm en de stijl van dit geschrift dan ook nog eens verheven en aansprekend is, dan is de energie besteed aan het schrijven en aan het lezen hopelijk geen verspilde moeite.

In dit inleidende artikel eerst maar wat algemene eigenschappen van deze brief. Trouwens, is het wel een brief? Anders dan we van Paulus en Petrus in hun Nieuwtestamentische brieven gewend zijn, ontbreekt aan dit epistel de gebruikelijke aanduiding van auteur, adres en groet. De schrijver valt zomaar met de deur in huis, zonder enige inleiding. Wel komt het briefkarakter enigszins tot uiting aan het slot. Er is veel voor te zeggen om deze ‘brief’ te beschouwen als een betoog, misschien wel een preek, die met een begeleidend briefje verzonden is aan degenen voor wie hij bestemd is. Toch zullen we het in het vervolg gewoon hebben over de ‘brief’.

En wie de schrijver is? “Ik voorwaar kan niet geloven dat hij door Paulus is geschreven”, schrijft Calvijn. Ik meen met recht en reden. Dat is anders dan de veronderstelling van de Statenvertaling. In hoofdstuk 2 onderscheidt de schrijver zich van de apostelen, de oog- en oorgetuigen van de Heere Jezus. Ook verschilt de woordenschat van deze brief aanmerkelijk van Paulus’ brieven. Wie de schrijver ook was, wij erkennen van harte dat hij in dit geschrift geïnspireerd is door de Heilige Geest. Hij behoort tot de heilige mensen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde [2 Petrus 1: 21]. De kerkvader uit de derde eeuw Origenes, schreef al: “Alleen God weet wie de schrijver van de brief aan de Hebreeën is.”

Opmerkelijk is dat hij speciaal voorbede en daadwerkelijke hulp vraagt voor de gevangenen [13: 2]. Bevindt de auteur zich soms zelf ook in gevangenschap? Het lijkt er zeker op. In 13: 19 vraagt hij om gebed “opdat ik u moge wedergegeven worden.” In dezelfde lijn ligt wat we lezen in 10: 34 waar hij de geadresseerde gemeente prijst, daar ze medelijden hebben getoond met zijn banden.

Maar – wie zijn die Hebreeën zelf eigenlijk? De titel “aan de Hebreeën” komen we niet in de brief zelf tegen. Ze is er later aan toegevoegd. Toch wijst alles erop dat deze brief gericht is aan Joodse mensen. Joden namelijk die gekomen zijn tot het geloof in de Heere Jezus, de Messias van Israël, de Zaligmaker der wereld. De zeer overvloedige mate waarin de schrijver terug verwijst naar het Oude Testament maakt het vermoeden gewettigd dat de eerste lezers van deze brief bekend waren met de inhoud van de Schriften van Israël. Er is wel geopperd dat de geadresseerden gezocht moeten worden in Jeruzalem. De brief zou gericht zijn tot een deel van de jonge christelijke gemeente daar. Wellicht speciaal tot de priesters van wie we in Hand. 6: 7 lezen dat velen van hen gelovig waren geworden.

Wie deze ‘Hebreeën’ ook precies waren, duidelijk wordt wel dat er reden is om hen te waarschuwen voor afval en verslapping van het geloof. Ik schreef dat de hoofdinhoud van de brief gewijd is aan de uitnemendheid van Christus, en dan met name in Zijn hogepriesterlijke bediening. Maar de hooggestemde woorden die deze uitnemendheid beschrijven, worden telkens afgewisseld met scherpe vermaningen. “Ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij een boos, ongelovig hart, om af te wijken van de levende God”, lezen we in 3: 12. Even daarvoor klinkt het alarm: “Hoe zullen we ontvlieden, indien we op zo grote zaligheid geen acht nemen?” [2: 3]. De oproep klinkt om ook elkaar te vermanen, namelijk “te allen dage, zolang als het heden genaamd wordt” [3: 13]. En telkens weer vallen de woorden: “Laat ons...” In hoofdstuk 4 vooral: “Laat ons dan vrezen...” [4: 1], “Laat ons dan ons benaastigen...” [4: 11], “Laat ons deze belijdenis vasthouden...” [4: 14] en “Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade...” [4: 16]. Het is duidelijk: de Heilige Geest zou het zo niet hebben laten schrijven, als er niet juist in deze dingen nalatigheid bij de Hebreeën was.

Duidelijk is dat deze Hebreeën bevoorrechte mensen zijn. Er is sprake van dat ze “gesmaakt hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw” [6: 5]. Maar het levensgrote gevaar is er dat ze afvallig worden. Er is verslapping bij hen ingetreden [5: 11], en dat terwijl ze zo goed begonnen zijn [10: 32-34]. Al met al: de Hebreeën bevinden zich kennelijk in een ingrijpende crisis. Dat maakt juist deze brief misschien wel hoogst actueel.

Ds. J.M.J. Kieviet

EERST NAAR ADAM – PROF. WISSE OVER HET VERBOND (1)

Deze keer een leestekst van prof. Wisse. U weet wellicht, dat er recent een biografie over hem is verschenen van dhr. Van Driel. Men kan zich oprecht afvragen, wat de zin nu is van zo'n boek. Voor de 'grote kerkgeschiedschrijving' is het onderwerp veel te smal, en voor de 'kleine kerkgeschiedenis' geldt, dat verreweg de meeste lezers helemaal niet zitten te wachten op een dergelijke benadering. Als je waardering hebt voor het gedachtengoed van een bepaalde dominee of professor, wil je best iets weten over zo iemands leven en tijd, maar dan wel zo, dat het de zegen niet wegneemt bij het lezen van diens werk. Onze lezers zullen in dit boek dus niet vinden, wat ze zoeken. Ds. Kempeneers heeft in het RD al kritisch de vinger gelegd bij het boek; mijns inziens terecht. Behartigenswaardig zijn ook de woorden van ds. Tanis die daarin werden aangehaald, over de manier waarop twee van Noachs zonen met hun vader omgingen. De waarde van Wisse ligt voor ons in wat hij in woord en geschrift heeft nagelaten. In de tijd dat ik aan de TUA studeerde, en ik denk nog steeds wel, werd tijdens de colleges preekkunde ruimschoots plaats ingeruimd voor deze kostbare erfenis van Wisse. | ds. A.J.T. Ruis

'Wie ooit in Antwerpen een bezoek bracht aan de beroemde kathedraal St. Gudule, werd ongetwijfeld bijzonder getroffen door de preekstoel in dat gebouw. Een zeldzaam schoon kunstwerk. Een heel treffende gedachte is er in uitgebeeld. De preekstoel wordt namelijk gedragen door een kunstig in hout uitgebeelde voorstelling van de vluchtende Adam en Eva in het Paradijs. De boom, de slang, het gebogen mensenpaar, alles ziet u daar. Op dit kunstwerk rust de preekstoel zelf, waar u al aanstonds een kruis in het zicht krijgt.

Adam en Christus

We laten deze dingen ... voor wat ze zijn. Maar de gedachte die er zich in uitsprekt is heel goed. De preekstoel zal inderdaad pas echt preekstoel zijn, als Christus wordt verkondigd tegenover de val in het Paradijs. Wie Christus goed zal preken, moet beginnen van Adam te spreken. — Wie de schatten en weldaden van het genadeverbond wil verstaan, moet

eerst weten, wat het betekent, dat we in een verbroken werkverbond midden in de dood liggen.

In de mate waarin men het werkverbond met alles wat daaraan verbonden is, uit het oog verliest, wordt ook het genadeverbond in zijn waarde omsluiert. En omgekeerd: in de mate waarin u thuis bent in de stukken en zaken van dat werkverbond, met een geheiligde kennis, door de Heilige Geest aan u verleend; — in die mate zult u de wonderen van het verbond der genade noodzakelijk, dierbaar en eeuwig prijzenswaardig leren achten.

— Zeker, de Heere heeft dat Verbond al in het Paradijs geschonken; maar nader bepaald, aan Abraham en zijn zaad. Maar daarom moeten we ... nu toch niet met Abraham beginnen. Abraham moet in het licht van Adam worden gezien. Dat wil zeggen: We moeten eerst met onze diepe val en bondsbreuk in Adam recht in kennis zijn gesteld, voordat we iets zullen verstaan van wat God aan Abraham en zijn zaad beloofde.

Voorrecht en verplichting

We moeten dit alles ook onze jonge mensen goed inprenten. Het is een uitnemende zaak, een verplichting zelfs, om het zaad van de kerk voor ogen te houden, in wat voor zalig nederbuigende bemoeienis de Heere hun de hand reikt, hoe de beloften van dat genadeverbond hun worden bekendgemaakt als ook voor hen. Al blijft de omhelzing van die beloften een daad van vrije, soevereine, almachtige genade. Maar dat doet niets af van de rechten van God op dat zaad. Dat doet niets af van de dure verantwoordelijkheid van dat zaad. Dat doet niets af van de ontzettende zwaarte van verloren te gaan niet alleen met een 'gedoopt voorhoofd', maar meer nog, dieper nog gedacht: van verloren te gaan als geboren onder die beloften, waarvan de doop een sacrament is.

Omgekeerd moet het de jonge mensen ook met grote, aanbindende, tere liefde voorgehouden worden, hoe de Heere ons als het ware tegemoet treedt van de wieg af, met de dierbaarste roepstemmen en lok-

stemmen, terwijl Hij ons hartelijk verzekert dat Hij geen lust in onze dood, maar in ons leven heeft, ons als het ware aanmoedigend, om toch in Zijn hand te vallen... Wij hebben daar echt niet mee te wachten tot het kind twintig, dertig jaar of nog ouder is, en nóg minder totdat het zelf daar eens over zou gaan spreken, of naar zou vragen. Neen, hier hebben we vanuit Gods recht en zeggenschap, en ook van uit Gods verbondsliefde en bemoeienis te handelen, te onderwijzen en te preken.

Eerst naar Adam

Dit alles moet ons dus helder voor de geest staan. Het is alles waar, volkomen waar. We willen en mogen er niets op afdingen. Alleen... dit alles moet niet anders gebeuren dan tegelijk met onderwijzing van die andere zaak: van dat verbroken verbond, dat der werken, in het Paradijs. Met andere woorden, zoals dan ook zo schoon en treffend in ons Doopsformulier staat: dat we eerst zien en leren zien, hoe we van nature midden in de dood liggen. —

Zonder de benauwdheden van onze dood, in onze eerste gevallen vader Adam, te leren kennen, zullen we geen rechte vertroosting uit die heerlijke tweede Adam, Christus Jezus kunnen genieten; ja, zullen we die ook inderdaad niet eens nodig achten. —

Eerst naar Adam, voordat we in Abrahams tent binnentreden. (De Wekker, 12 oktober 1928).

Ds. A.J.T. Ruis

De dagen verkort

De profetieën aangaande de eindtijd hebben menigeen al bezig gehouden. Ik heb er ook een vraag over gekregen, die ik nu zal proberen te beantwoorden. Het gaat over de uitdrukking van de Heere Jezus dat de dagen van de grote verdrukking “verkort” zullen worden om der uitverkorenen wil. We vinden deze woorden in Matth. 25 vers 22 en Markus 13 vers 20. Voor alle duidelijkheid citeer ik Matth. 24 de verzen 21 en 22: “Want alsdan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe en ook niet zijn zal. En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden”.

De vraag is eigenlijk of het niet duidelijk is dat we al middenin die tijd zitten, want “de tijd gaat zo snel”, een jaar is zo om, iedereen heeft het er over. Is dat wat de Heere Jezus bedoelde?

Ik denk het niet, maar eerst wil ik even op bovengenoemde verzen uit Matth. 24 ingaan. De Heere spreekt in eerste instantie namelijk over de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. Daarom horen we goede raadgevingen om het onheil te ontvluchten, maar “Bidt dat uw vlucht niet geschiede des winters, noch op een sabbat”, vers 20. Door de winterse ongemakken zou de vlucht bemoeilijkt worden en een vlucht op een rustige sabbatdag zou te veel opvallen wellicht.

Ook deze profetie van de hoogste Profeet heeft, als vele andere profetieën een diepere lading. De Heere spreekt namelijk ook van het einde der tijden. Uit Zijn woorden dat de verdrukking alle voorgaande zal overtreffen en dat er ook nooit meer een dergelijke verdrukking zal zijn, blijkt duidelijk dat het om een catastrofe gaat aan het einde der tijden, voorafgaande aan de wederkomst van de Heere Jezus.

Over die grote verdrukking spreekt ook de profeet Joël in hoofdstuk 2 vers 2, waar de dag des HEEREN een dag van duisternis en donkerheid wordt genoemd en vooral moeten we aan Daniël denken: “En te dier tijd zal Michaël opstaan, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, tot op dien tijd toe”. Dan. 12:1

En natuurlijk denken we ook aan de visioenen die Johannes op het eiland Patmos heeft gezien. De verlost, bekleed met lange, witte klederen, komen uit de grote verdrukking, hoofdstuk 7 vers 14. Dat ziet op de tijden van vervolging en druk, maar ook op de situatie waarin Gods volk altijd al verkeerd heeft: zij gaan in wezen allen over van een tijd van grote verdrukking naar een eeuwigheid van grote verrukking. Welnu, om der uitverkorenen wil zal de dag van de grote verdrukking, en nu denken we heel speciaal aan de donkere en zware eindtijd voor Gods volk, verkort worden. De vraag is wat dat betekent. Het oorspronkelijke woord doet denken aan afhakken, aan een tak die geknot wordt, aan iets dat met een ferme slag korter wordt gemaakt. Het ziet dus op een plotseling einde van die ellendige tijd. De macht van de antichrist zal op een gegeven moment niet gaan tanen

en verzwakken, maar zal, juist op het moment dat zijn macht groot is, plotseling worden afgesneden. Namelijk door de wederkomst van de Zoon des mensen, wiens plotselinge verschijning zal zijn als een onverwachte, plotselinge bliksemflits en donderslag. “Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten en schijnt tot het westen, also zal ook de toekomst van de Zoon des mensen wezen”. Matth. 24 vers 27.

Ik noemde Daniël al. Die geeft in zijn profetie een duidelijke omschrijving van wat de Heere Jezus bedoelt met het woord “verkorten”. Ik denk aan hoofdstuk 7 vers 25 waar van de tijd van de grote tegenstander van God gezegd wordt dat men in zijn hand wordt overgegeven “een tijd, en tijden en een gedeelte van een tijd”. Dat vinden we ook weer terug in hoofdstuk 12 vers 7. Daar gaat het ook over “een bestemde tijd, bestemde tijden en een helft”.

Deze uitdrukking wil niets anders zeggen dan dat de tijd van de grote verdrukking, de tijd van de mens der zonde, de tijd van de antichrist, de tijd dat satan ontbonden is, een tijd van opkomen, blinken zelfs, maar ook van verzinken zal zijn. We groeien naar die tijd toe (een tijd genoemd), we beleven de macht van de boze (tijden genoemd, meervoud), maar dan opeens is er sprake van zijn eeuwige val (gedeelte van een tijd genoemd).

Als al die vreselijke dingen geschieden, zo zegt de Heere Jezus, heft dan uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is, Lukas 21 vers 28. De macht van satan zal abrupt tot een einde komen, zoals een tak van de boom wordt gekapt. Juist op het moment van zijn glorie zal de grote Overwinnar van zonde, dood, hel en duivel hem voor eeuwig van zijn troon stoten. Tot blijdschap van allen die hij verdrukte. En allen die niet het Lam, de Christus volgden, maar de bok, de antichrist, zullen met hem eeuwig omkomen. Dat stelt ons toch weer voor de vraag: wie behoren wij toe? Aan de grote verdrukking zal abrupt een einde komen ten gunste van de uitverkorenen. De Heere verliest de Zijnen niet uit het oog en zal tot hun blijdschap verschijnen. Maar als we niet tot de Zijnen behoren, wat dan? Bedenk daarom dat het vandaag de dag der zaligheid is.

Ds. K. Hoefnagel

BOEKBESPREKINGEN

Thomas Shepard, Het bruisen van de zee gestild, Autobiografie van de predikant Thomas Shepard (1605-1649), gebonden, 157 blz., € 13,95.

In deze autobiografie, die nu voor het eerst verschenen is in het Nederlands, tekent Shepard zijn veelbewogen leven. Hij groeide op in Engeland, studeerde in

Cambridge theologie. Nadat hem tot tweemaal toe het preken in Engeland verboden was, besloot hij naar Nieuw-Engeland te gaan (1635). Daar heeft hij veel betekend voor kerk en samenleving. Hij was ook betrokken bij de start van de bekende Harvard Universiteit. In korte tijd verloor hij zijn eerste en tweede vrouw en enkele kinderen. Hij stierf zelf op 44-jarige leeftijd.

C.H. Spurgeon, Hij komt de volken troosten, Advent en Kerst, gebonden, 71 blz., € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3011 3.

Dit boekje bevat citaten uit preken van Spurgeon. Onder liefhebbers van de geschriften van Spurgeon

zal dit zijn weg wel weten te vinden.

Theodorus van der Groe, De genezing van de blinde Bartimeüs, gebonden, 146 blz., € 15,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3066 3.

Dit boek bevat zeven preken over Lukas 18:35-43, die door Theodorus van der Groe (1705-1784) gehouden zijn in 1742 in zijn

Kralingse periode. Dhr. C. Bregman heeft deze preken vanuit de eerste uitgave van 1818 hertaald waardoor ze gemakkelijk gelezen kunnen worden door jong en oud. De auteur wijst op de bereidwilligheid van Christus om geestelijk blinde zondaren te genezen.

Ms. M. Karens, En aldaar zal geen nacht zijn, meditaties voor ouderen, gebonden, 142 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3075 5. De auteur is emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten. Hij diende de gemeente van

Werkendam van 1994-2018. Dit boekje bevat 30 meditaties waar het woord 'nacht' in voorkomt. Er is bijvoorbeeld een meditatie die gaat over de nacht waarin Christus gevangen werd genomen. Hij werd gebonden om losmaking te verwerven.

Ds. A. Moerkerken, Leidsman naar de rust, Elf overdenkingen over Jozua, gebonden, 196 blz., € 17,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3078 6.

Jozua is treffend type van de Middelaar, de Heere Jezus Christus. Jozua moest het westen van Kanaän veroveren en ook uitdelen aan het volk, zo heeft Christus de zaligheid

niet alleen verworven maar Hij past deze zaligheid ook toe.

Dagboek Voor Hart en Huis 2021 grote letter.

Dit bekende Dagboek zal ook in 2021 zijn weg wel vinden. Iedere maand wordt een Bijbelboek behandeld en per dag wordt een tekst door middel van een meditatie toegelicht. Auteurs: Ds. M. Baan (Hervormd), ds. D.J. Budding (Hervormd), ds. A. van Heteren

(Chr. Geref.), ds. H. Polinder (Chr. Geref.) en ds. A.G.M. Westrate (Chr. Geref.). Uitgeverij Groen, Heerenveen, € 9,50, ISBN 978-90-8897-257-7.

M. Quist Ik zal mijn mond opendoen, paperback, € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3064 9.

Dit dagboekje is geschreven voor kinderen vanaf 7 jaar. Door de korte begrijpelijke zinnen is het ook geschikt voor jongeren en ouderen met een verstandelijke beperking.

Ds. P. van Ruitenburch, Wees niet bezorgd, gebonden, 139 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3080 9. In dit boekje laat ds. Van Ruitenburch aan de hand van de Bijbel zien hoe Gods kinderen rust vinden in God, zelfs onder de moeilijkste omstandigheden.

Octavius Winslow, *Ziende op Hem*, gebonden, 144 blz., €13,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3082 3.

Dit boekje bevat 31 korte overdenkingen van Octavius Winslow (1808-1878) over het leven en werk van de Heere Jezus. In een maand

tijd kan dit inhoudsrijke boekje gelezen worden.

Ds. en Mevr. A. van de Weerd wensen de abonnee's en bestuursleden van Bewaar het Pand gezegende feestdagen en jaarwisseling toe. De Heere vervulle de woorden van de psalmdichter: *"de Heer", 't zij g ín of uit moogt gaan en waar g'u heen moogt spoeden, zal eeuwig u behoeden.*

Vanuit ons nieuwe adres:

Prins Bernhardstraat 70, 8071 LT Nunspeet.

0341-706312, avdweerd5@solcon.nl

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

H. de Jongh	D.D.E. Meliëste	M.K. Ligthart	A.J. van Lieburg

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 14 januari 2021. Kopij graag binnen donderdag 17 december 2020.

Kerstdagen en jaarwisseling

Ook op deze bijzondere dagen zullen we nog niet met heel de gemeente kunnen samenkomen vanwege het corona- virus. De Heere zegene de prediking. De Heere gedenke alle scribenten en degenen die zorg dragen voor de uitgave van ons blad bij drukkerij Crezee. De Heere zegene de uitgave van ons blad.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be

Telefoon (0032)92230560

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 28,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 32,-per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Geef (wees)- kinderen in Malawi een toekomst!

Eenmalig doneren

Steun onze basisscholen

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatorisch basisonderwijs.

Periodiek doneren

Help kleuters te overleven

Help kleuters te overleven met een bord pap en maak dagelijks (Bijbels) onderwijs mogelijk!

Timotheos

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Direct doneren: NL57 RABO 0161 4855 02

ANBI

Unieke begeleiding
bij autisme

Welcura biedt levensbegeleiding op reformatische grondslag aan kinderen, jongeren en volwassenen met autisme en hun familie.

Woon- en logeeropvang voor kinderen en jongeren

Woonbegeleiding voor volwassenen

Ambulante begeleiding aan kinderen en volwassenen

Heeft u hulp nodig voor uzelf of iemand uit uw omgeving? Onze gespecialiseerde medewerkers staan graag voor u klaar.

www.welcura.nl | info@welcura.nl | 06 230 846 63

Joseph (6) droomt ervan om dokter te worden...

...maar zijn moeder heeft geen geld om school te betalen. In haar eentje draagt ze de zorg voor vier kinderen. Toch hoeft Joseph zijn droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Joseph met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs. Ze horen over de Heere Jezus en krijgen een toekomst! **Helpt u mee?**

Voor
€15,- geeft
u al 3 kinder-
bijbels!

Of sponsor
een kind als
Joseph voor nog
geen 70 cent
per dag

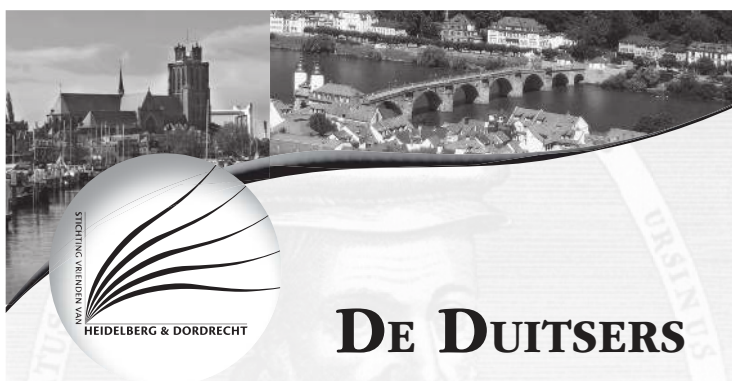
**Maak uw bijdrage over op
NL74 RABO 0335 3074 50**

t.n.v. Stichting Stéphanos

of doneer online!
ANBI

www.stephanos.nl/ikhelp

Stéphanos
www.stephanos.nl

DE DUITSERS KENNEN HUN 'EIGEN' HEIDELBERGER NIET MEER

Helpt u mee om dit boekje terug te geven
aan het Duitse volk?

Zie voor informatie en/of presentatie
onze website www.svvhed.org

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20